

AFGEDANKT

Ach, waar is de tijd !De tijd dat ik, met mijn grillige pinhoed en verbluffend beeldhouwwerk, de blikvanger mocht zijn van het schip van een kerk met kathedraal allures.

Vergane glorie, helaas ! Samen met de communiebank zaliger gedachtenis viel ik zoegezegd ten offer ~~aan~~ de hervormingswoede van het concilie-nummer-zoveel en word ik nog amper gedoogd als nostalgische herinnering aan zo menig oratorische poging om de zielen te vrijwaren tegen de eeuwige pijnen der hel.

Het moet gezegd dat ik aanvankelijk weinig graten vond in de veranderde gang van zaken. Het zou, dacht ik, wel om een uitproberen gaan : eens zien of de twijfelmoedige gelovigen die al eens een zondagsmis durfden te brossen, niet gebiologeerd zouden worden door het klanktechnische wonder dat een microfoon toen nog altijd was. Ik had er dan ook mijn binnenvetjes bij, wetend dat men aloude geplogenheden, die het altijd uitstekend hadden gedaan, zo maar niet van de ene dag op de andere buitenspel zet en de mensen een bizarre situatie opsolfert.

Maar toen ik na een tijdje zowaar onder stof geraakte begon de twijfel toch te knagen. En als de communiebank plots spoorloos verdween en de doopvont intussen ook al tot een anachronisme was gedoemd, was er al geen knagende twijfel meer : ik mocht het mijn intrinsieke waarde als kunstwerk danken dat ik niet dezelfde weg opmoest.

En zie me hier nu staan.

Hoor ik de jeugd niet vragen, bij een ruk aan moeders zondagse jurk of een stomp in vaders zijnde : wat doet dat vreemde ding daar in 't midden van de kerk ? (ze zegt er gelukkig niet bij "waar het zoveel plaats inneemt en het gezicht belemmert van wie gaan plaats meer vindt vooraan" ; 't zou al te hypocriet overkomen.)

Dat vreemde ding ? Inderdaad, lieve kinderen, zo moet ik er in jullie ogen bijstaan. Een houten gedrocht, zonder nog enige betekenis in het eucharistie-gebeuren. Een vergeten, achteloos voorbijgelopen niks-meer-waard, ondanks de sprekende symboliek van mijn beeldenrijkdom : Mozes en Johannes de Doper als trapwachters, het crucifix dat men de schande van een nieuwe beeldenstorm niet heeft durven aandoen, en de bas-reliefs van de 4 Evangelisten, uitkijkend op de 4 hoofdwindstreken, op mijn flanken.

Toegegeven dat het hek dat mijn territorium afbakt af en toe wordt bijgewerkt met een laagje verf en een vleugje bladgoud. Maar dät (mede het bloemstukje dat me bij gelegenheid als troostende "tache de beauté" wordt toegewezen) maakt het mysterie van mijn bestaan voor jullie alleen nog wat ondoorgrondelijker : om mij bekommert zich immers niemand meer.

En nochtans ! Zovele decennia lang was ik het pronkstuk in het kerkiinterieur, met mijn ogenstrelende vormgeving en vooral de rijkdom van de sculptuur die mijn imago siert.

Méér dan dat. Zolang was ik de verpersoonlijking van godsvrucht en goede zeden, van alles wat sine qua non is terverovering van de hemelse zaligheid. Hoeveel verdwaalde zielen zijn door mijn bemiddelingsrol niet op het goede pad teruggebracht, omdat van hieruit het Woord Gods nu eenmaal zoveel duidelijker overkwam en, ergo, zoveel raker in de oren plofte dan via micro en box van de huidige geluidsinstallatie, wel goed bedoeld, maar vaak te zwak en bovendien gespeend van enige bezielingskracht. Dan was het, vanonder mijn pinhoed gedebiteerd, andere koffie. De stem van de predikant drong pertinent door tot de verste hoeken van het heiligdom, tot achter de dikste pilaren waar gewoonlijk de grootste zondaars zaten.

Hierbij denk ik in eerste instantie en met heimwee terug aan de 4-jaarlijkse missie-weeken van destijds. Toen waren er nog (ingehuurde) paters met een stentorstem die derhalve geen microfoon nodig hadden. Sjonges, wat konden die van leer trekken tegen de verkrachters van de 15 geboden ! Tegen de misverzuimers en de pottepees die vrouw en kroost in de miserie dompelden, tegen de rokkenjagers en de vuilpraters en de schunnige-moppen-tappers en de cafévechters en de roddelaarsters. Alles gedragen op het passende stemvolume, geaccentueerd met bezwerend opgestoken vingers en gebalde vuisten en vollehandse pletsen om mijn kanselhout, zodat heel mijn bestaan op zijn grondvesten daverde en het gelijkvloerse gehoor geen bloed meer te steken was van overdonderd zijn. De H. Rita aan de overkant schrok er steevast van op uit haar lethargische houding.

Ik zie ze nog zitten, ineengekrompen achteraan of ergens in een donkere hoek, de publieke zondaars van de parochie, ééns om de zoveel jaren door vrouw en kinderen naar de kerk geschopt om zich te laten bewerken door de genade en eindelijk tot inkeer te komen : de notoire messentrekkers, anker-en-zonspelers, laveiers, godslasteraars en ander onguur tuig gelijk Kieje Poppens, Lieje Pakart, Zintje Mat, Peirelieje, Pakkelink en noem maar op. Ze zaten na een tijdje stuk voor stuk K.O. onder de oratorische mokerslagen van de predikant, vermorzeld, niet eens meer onder hun schaamte uitgerakend om de blik op teslaan. Je zag zo dat de bekering nog alleen een kwestie was van menselijk opzicht, zij het dan naar loffelijke gewoonte voor slechts een paar weken.

Maar ook de lange rij van pastoors en onderpatoors, de ene al wat beter van de tongriem gesneden dan de andere, heb ik tot tribune gediend om het Woord Gods te verkondigen via de parabels van de Verloren Zoon en de Barmhartige Samaritaan. Van Van Gansbeke (de eerste) tot Tijsman (de innemende), alover De Pessemier (de zachtmoedige), Van der Mijsbrugge (de aristokraat), Buëckens (de militair) en Van Auwermeire (de kortstondige) als pastoors. Van de mindere clerus herinner ik me nog alleen de markantste figuren : Ronsse, Huybrecht, Van Crombrugge, Claus, Strens, Moortgat, Bosteels, Van der Cruyssen. Ze hadden allen hun positieve en negatieve eigenschappen : hun stem, hun gestalte, hun gebruikte gemeenplaatsen (ziet u, niewaar, hé), hun 2 onderstrepemde handgebaren, de zwier van hun kruisteken, vooral de duur van hun sermoen.

En dan te bedenken dat ik nu, na meer dan honderd jaar trouwe dienst, als quantité négligeable word afgeschreven. Wie ziet me nog staan ? Nochtans een waardevol neo-gotisch kunstgewrocht dat duizenden werkuren heeft gekost, dat als dusdanig de bewondering afdwingt van heel de kerkgemeenschap. Dat (ik zou het tot vervelens toe herhalen) een homilie pas volledig tot haar recht laat komen, dank zij de accoustische mogelijkheden die ik bied.

Nu gedegradeerd tot oud-modisch meubel, dat zijn langer gedoogd-zijn wellicht te danken heeft aan zijn historische waarde in het patrimonium en de kosten die het eisen zou om het af te breken en ergens, samen met communiebank en doopvont, onder te brengen in een museum van godsdienstige antikwiteiten.

Zal het iemand verbazen dat ik me vaak afvraag wat toch de diepere reden mag zijn van mijn vernederende afdanking ? De twintig meter afstand van het koor en de 12-treden-klim ? Dat ik vermolmd zou zijn tot op het bot en derhalve levensgevaarlijk ? Dat er vogels komen nestelen in mijn pinhoed ? Dat er geen Lêne Ceng en geen Miekien Dant meer gevonden worden om gratis de schoonmaak te doen ? Al larie en apekool natuurlijk, maar wat dan wel ? En moet een Concilie zich daarmee bemoeien ?

Overigens zijn er nog, zolang reeds omgekeerd van gefrustreerdheid liggend in hun graf, de milde weldoeners van weleer aan wie ik (lees maar : de kerk) mijn bestaan te danken heb : de dokters Arents en de Troch, apotheker van Herreweghe van Aalst en juffrouw Van der Maeren die dachten hun centen te hebben geïnvesteerd in een kasbon met eeuwigdurende capitalisering tot heil van hun ziel. En wat nu ? Ik zeg : "van gefrustreerdheid" ; men zou het om minder.

Want helaas is het zo dat ik er nog amper voor spek en bonen bij mag staan, iedere zondag na het Evangelie met weemoed terugdenkend aan de tijd dat de predikant van dienst, of met jeugdige zwier of met stramme benen mijn zwaaitrap beklom, dat de gelovigen voorzichtig hun stoel draaiden, hun laatste kuch uitstootten en dan braafjes gingen zitten, één talrijke familie luisterbereid in een grote kring aan mijn voet.

Mijn hart bloedt als ik er aan denk ; het wordt me te machtig. Ik voel me een verschoppeling, nog slechts een waardeloze spul. Ik, de zo imposante predikstoel van de Haaltertse kerk.

(opgetekend door) Gilb. Redant.

PAARDENMONSTERING IN DENDERMONDE

*Veranderinghe van de peerden ende veulens der prochie van
HAELTERT-KERCXKEN tzedert het doen van den lesten reveue.*

R.A.G. "Land van Kotselaer" n° 166.

- 1. Eerst den meyer BENEDICTUS vanden STEENE heeft opden 24e sept. 1696 tot Vendermonde vercocht an Pr. de Rijcke tot Ayghem-Vlechem sijnen vossen ruyn met vier witte voeten ende een geheele witte blesse, aud vijf jaeren voor 16 Pond grooten.*

Dit is een aanvullende lijst van de algemene paardentelling die regelmatig gebeurde te Dendermonde, telkens op een maandag, marktdag. Waarom in Dendermonde ? Het doel van deze telling is zeker militair, om over voldoende paarden te beschikken voor het leger en om te beletten dat paarden verkocht werden aan de vijand.

Dendermonde is, in tegenstelling met Aalst, lang een versterkte stad geweest met garnizoenen. Een gevolg hiervan is nog geweest dat in de oorlog 14-18 de stad Dendermonde gebombardeerd en volledig platgebrand is geweest door de Duitsers omdat er nog een garnizoen was.

BENEDICTUS vanden STEENE, zoon van Jan, is meyer geweest van Haaltert en Kerksken en is overleden te Haaltert, Boekent op 10-5-1711.

Hij was eerst gehuwd met Marie De Troyer en nadien met Anna van den Steene, dochter van Gillis, en weduwe van Passchier de Walsche.

- 2. Opden 22e octobre 1696 heeft ADRIAEN MEGANCK tot Vendermonde vercocht het peert van sijnen vader JAN MEGANCK, te weten een swaerte merrie met witte strepe, aftant, an Joos Baeyens van Wansele.*

De kleuren van de paarden worden tegenwoordig duidelijker omschreven : de enkelvoudige kleuren zijn bruin, vos en zwart. Het verschil tussen bruin en vos is dat een bruin paard altijd donkere manen, poten en staart heeft en een vos paard altijd bleke manen, poten en staart. Enkelvoudige kleuren kunnen samengesteld worden met witte haren en dit wordt dan bruinschimmel, vosschimmel en blauwschimmel.

ADRIAEN MEGANCK, zoon van Jan, huwde op 15 dec. 1715 met Elisabeth Lievens, dochter van Melchior. Hij overleed te Kerksken Boekent op 20-3-1723. Beide hadden een zoon PASSCHIER MEGANCK (°11-2-1722) die later huwde in Aaigem met Joanna De Vuyst en er een windmolen oprichtte in 1759 op den Dries. Hij huwde later met Anna Christina D'Hondt uit Ressegem en bouwde nog een windmolen op Terlicht (K.)

3. *Op den 24e septembre 1696 heeft JACOBUS ROELANDT tot Vendermonde vercocht en Jan vander Meeren tot Woubrechtgem zijn roode bruyne merrie met een witte strepe op het hoofd.*

Naast de kleuren zijn er nog de aftekeningen op kop en poten om een paard te kenmerken. Op kop : een kol op het voorhoofd, een bles op de neus en een vleesvlek op de lippen. De witte haren op de poten worden, volgens de uitgestrektheid, : witvoet - half witbeen - witbeen - hoog gelaarsd, enz.

JACOBUS ROELANDT woonde te Kerksken en overleed er op 7 april 1721. Hij was een eerste maal gehuwd met Susanne Ruysinck en een tweede maal met Joanna Janssens (+2 oct. 1743). 6 kinderen in leven.

4. *Op den 24e septembre 1696 heeft JAN de SADELEER, zoon van Adriaen tot Vendermonde vercocht an Pr van Langenhove tot St. Gillis zijn bruyen ruynveulen met een sterre, aud 17 maenden.*

De ouderdom der paarden wordt afgelezen van de tanden, maar dit vraagt wel kennis. Zelfs voor een ervaren man wordt dit zeer moeilijk boven de 18 jaar : dan zegt men aftands.

Jan de SADELEER, zoon van Adriaen, woonde te Haaltert en was gehuwd met Anna Vander Paelt, dochter van David, uit Denderhoutem.

Ze hadden vier kinderen. Hij stierf in Haaltert op 29-7-1754.

5. *Op den 24e septembre heeft Pr V'Haeseleer tot Vendermonde vercocht an Jan Vermeulen eenen vaelen ruyn met een blesse, aud ses jaer.*

6. *Opden 19e octobre 1696 heeft PIETER de SCHUTTER tot Vendermonde vercocht an Joos Kenneboge tot Ressegem zijn swart merrieveulen, aud seven maenden.*

PIETER D'HAESELEER wordt vermeld in "Indices op de staten van goed van Haaltert-Kerksken" (J. De Brouwer). Hij woonde in Haaltert op de Brul bij zijn halfbroer Niclaeys D'Haeseleer (+ Haaltert 10-1725) en zijn halfzuster Adriaene D'Haeseleer (+ Haaltert 21-12-1726).

PIETER DE SCHUTTER, zoon van Benedictus, woonde te Haaltert in de Ede. Hij was gehuwd met Anna Meganck, dochter van Gillis. Ze hadden vier kinderen. Hij overleed te Haaltert-Ede op 1-4-1747.

7. Opden 24e septembre heeft PIETER LIEVENS ingebracht eenen pas van Vendermonde met eenen bruynen ruyn met een colken, eenen witten achtervoet, aftant, weerd 11 Ponden grooten.

8. Opden 1e octobre 1696 heeft Kuiselaer Lievens zijn peert vercocht tot Vendermonde an Jacobus Peetermans, soo blijkt uit de attestatien die hiervan berusten.

9. Opden 2e octobre 1696 heeft JAN KIECKENS ingebrocht eenen pas van Vendermonde van den 1e dito eenen bruynen ruyn, aud zes jaeren, weerdig 39 gulden.

In deze periode rekende men met Ponden groot = 20 schellingen groot, en 1 schelling = 12 denieren groot.

Ofwel in gulden = 20 stuivers. 1 Pond groot = 6 gulden.

1 Pond groot staat gelijk met 12 frank, zonder te rekenen dat het geld destijds een grotere koopwaarde had.

PIETER Lievens, zoon van Adriaen, was gehuwd met Anna de Sadeleer. Hij overleed te Haaltert op 26-12-1724.

10. Opden 2e dito heeft ADRIAEN RIJDANT ingebrocht eenen pas van Vendermonde met een bruyne aftandse merrie met een blesse, drij witte voeten, weirdt 15 P. gr.

11. Opden 29e dito heeft PIETER MEGANCK, zoon van Jan ingebrocht eenen pas van Vendermonde met een swarte merrie met een sterre, aftant,

12. Opden 30e octobre 1696 heeft MARTEN vander HOUVEN ingebrocht eenen pas van het comptoir van Ghendt met eene roode bruyne ruyn met een witte strepe, aftant, van date 22e dito, weirdt 10 P. gr.

ADRIAEN RIJDANT, zoon van Jan, was gehuwd met Joosine van den Steene. Hij overleed in Haaltert-Ekent op 28-8-1723. Ze hadden 5 kinderen.

PIETER MEGANCK, zoon van Jan, was gehuwd met Anna de Schutter. Hij overleed te Haaltert op de Plaats op 28-2-1710.

Alsoo men voorgaendelijk het hair van de veulens niet en hebben opgenomen doordien men tselve niet en conden sien, hoort dat wij het selve nu hebben opgenomen, te weten :

het veulen van Pr. vanden Steene sonder teeckens, heeft swart hair,

het veulen van Nicolaes de Vier is bruyn van hair,

het veulen van de Wed. Anton Callebaut is root,

het veulen van Anton vanden Steene es bruyn,

het veulen van Jan Sienaert is swert van hair,

het veulen van Adriaen Ruyssinck te Kerckken is bruyn swert,
het veulen van Nicolaes van der Stockt, Terlicht, is swart,
het veulen van Marten Callebaut is bruyn swert,
het veulen van Pr. de Schutter met een sterre is bruyn root,
het veulen van Staes vander Stockt is root van hair,
het veulen van burghemeester Joos Lievens is bruyn van hair,
ende het een veulen van Jan de Sadekeer, zoon van Adriaen is bruyn
en het andere is doncker grijs van hair,
Raeckende de teeckens ende auderdom van de Voorenstaende veulens ende
ofte sij hengst ofte merrie sijn, hebben wij voorgaendelijk overgenomen.

Aldus de reveue gedaen ende anders geen veranderingen van de
peerden ende veulens bevonden als hierboven vermeldt.

Aldus gedaen bij dheer Joan Loys Moox, bailliu ende Geeraert
Coppens, schepen, den 30e octobre 1696.

Toorconden als greffier.

De reden voor het opstellen van dergelijke lijsten, zoals er ook lijsten gemaakt werden van de graan-, hooi- en strovoorraden, is te zoeken in de algemene geschiedenis.

Nadat in 1686 verschillende staten (het Duitse Keizerrijk, Spanje, Zweden, Saksen, Beieren, de Verenigde Provinciën) een verbond gesloten hadden in Augsburg tegen de expansiedrang van Lodewijk XIV, is deze laatste opnieuw (voor de vierde maal sedert 1648), de Spaanse Nederlanden binnengevallen (1688). Na een nederlaag (Walcourt) en enkele overwinningen voor de Fransen (Steenkerke 1692, Fleurus en Neerwinden 1693), blijven de krijgskansen wisselen. Uiteindelijk wordt in 1697 de "Vrede van Rijswijk" geloten waarbij o.m. Atrecht en Frans-Vlaanderen definitief ingelijfd worden bij Frankrijk.

Tijdens de gehele periode van deze zg. Negenjarige Oorlog werden Vlaanderen en Brabant onder de voet gelopen door de troepen van de beide kampen, die ook de taktiek van de verschroeide aarde toepasten door zoveel als mogelijk was op te eisen van de lokale bevolking, zodat er voor de tegenstander niets meer te halen viel. Uit lijsten van logementen, van voorraden, van geleverde prestaties in verband met vervoer van fourage, munitie enz., en uit posten van staten van goed uit deze periode, kunnen we vernemen hoe zwaar onze bevolking getroffen werd.

R. LIEVENS.

MERKWAARDIG KRUIS TE HAALCERT

Wie in onze gemeente de weg Aalst-Geraardsbergen verlaat en de Brulstraat inslaat, ontwaart na een paar honderd meter op de hoek met de Muisstraat een 19de eeuwse hoeve.

Het huis werd gebouwd door de familie Petrus Coppens-Wynant.

De woning brandde volledig af in 1901 en werd heropgebouwd.

Het is hier dat de Haaltertse kunstschilder Frans Coppens op 19 september 1895 geboren werd.

Aan de straatgevel hangt een merkwaardig kruis, overluid en met houten geplycromeerd kruisbeeld.

Dit kruis is samen met de beschermde kapel van O.L.Vrouw van Bijstand, eertijds genoemd "Grote Kapel" of Kapel van O.L.Vrouw ter Heyden (1703), het merkwaardigste geschiedkundig monument hier ter plaatse.

Voor de Nederlandse tekst is origineel. Uit de inscriptie kan duidelijk afgeleid worden dat het kruis geplaatst werd ter nagedachtenis van de 14-jarige Andries Coppens, die gedood werd door een jachtwapen.

Het wordt bevestigd door de tekst :

"Hier is verongelukt onbedagt, Andries Coppens op de jacht" en door de gravures, onderaan op het kruis.

Het kruishout werd (waarschijnlijk) vervaardigd door een familielid, schrijnwerker te Viane. De laatste (Franstalige)zin kan opgevat worden als volgt : Pr (Par) Coppens of Pr (Prosper) Coppens fait à Viane 1753. De voorstelling van de naam Coppens is het merkteken van de vakman (COP = gravure van hoofd + PENS).

Een vondst is ook het inwerken van Romeinse cijfers (chronogram) in de tekst, zodat tweemaal het jaartal 1753 kan gevormd worden. - GELYCK MEN DAER ACHTER SIET ; LYCMDCI = 50 + 2 + 100 + 1000 + 500 + 100 + 1 = 1753 - DAT ES CLAER AEN MY GESCHIET ; DCLMYCI = 500 + 100 + 50 + 1000 + 2 + 100 + 1 = 1753.

De laatste jaren bestaat er een biezondere belangstelling voor dit beeld, vooral bij "zoektochters" die er niet alleen de gestelde vraag trachten op te lossen, maar, hopelijk, een indruk ondergaan van deze originele getuigenis uit vroegere jaren.

DE LOOSE Willy

TRAAGZAAM TREKT DE WITTE WAGEN

Wie kent niet de aanhef van een der best gekende gedichten van onze grote Guido Gezelle ?

Wij weten dat hij in dit gedicht, op zijn hem eigen, meesterlijke wijze de uitvaart verhaalt die hijzelf bijwoonde in Staden, West-Vlaanderen. Dit gebeurde in 't begin van de meimaand 1858. Op 3 mei was daar, in de ouderlijke hoeve, de achttienjarige Edward Van den Bussche overleden. Het moet een der braafste, maar ook een der minstbegaafde leerlingen geweest zijn van dat tweede jaar dat Gezelle de poësisklas in Roeselare leidde. (1) De priester-leraar was toen zelf amper 28 jaar oud. In dit ontroerend gedicht lezen we de aangrijpende begrafenis van deze betreunde student. Begrafenis die, zoals toen algemeen gebruikelijk was bij landslieden, met eigen wagen en paarden gebeurde. De "peerdeknecht" mende het gespan, geladen met die droeve last. De dichter was met enkele medeleerlingen uit de poësis naar Staden gereisd om zijn geliefde leerling naar zijn laatste rustplaats te vergezellen.

1. Zie "Uit Gezelle's leven en werk" door Prof. Dr. Frank Baur, p. 142. Davidsfonds Leuven 1930.
Ook in "Guido Gezelle's Dichtwerken" door dezelfde auteur. Dl I p. 157 e.v. Standaard.

Het schijnt dat hij nog dezelfde avond deze verzen neerschreef :

"Traagzaam trekt de witte wagen
door de stille strate toen,
en 't is weenen, en 't is klagen
dat ze bin' de wijte doen !
Stap voor stap, zoo gaan de peerden,
traagzaam, treurig, stille en stom,
en zij kijken, of 't hun deerde,
dikwijls naar hun' Meester om ;
naar hun' Meester, die te morgen
zijn beminde peerdenpaar,
onder 't kammen en 't bezorgen,
zei de droeve nieuwemaar. ..."

Wie deze regels van onze Vlaamse meester leest zal begrijpen dat een overledene in een boerengezin met het eigen gespan ter kerke werd gebracht. Hierbij werd de grootste wagen van het bedrijf (in ons dialect heette die wagen de VIERDUIJMER") netjes klaargemaakt om die ongewone vracht te dragen. De mooi gereinigde vloer van de wagen werd met zuiver gedorst tarwestro bedekt, een soort tapijt waarop de lijk-kist werd geplaatst en met een rouwdoek bekleed. Over een, meestal halfrond, raam werd een groot wit laken, de WIJTE, gespannen. Vóór de wagen werden de vier zware trekpaarden, alle van de hoeve zelf, gespannen om hun geliefde meester kerkwaarts te voeren.

Volkomen in de geest van deze heerlijke traditie werd in onze streek voor het laatst in 1948 een oude boer zo naar de kerk en de begraafplaats gebracht. Het ging er om de 76-jarige Kamiel Van den Haute, eigenaar van de aloude, historische hoeve "Ter Schoor". Deze eertijds grote abdijhoeve ligt aan de zuidergrens van onze gemeente, aan de Oliemeers- of Kipsteekbeek, op de Ninoofs grondgebied. Zij maakte, samen met de Ruisbroek- en Ter Duysthoeven, deel uit van het rijke bezit der Ninoofse Cornelius- en Cyprianusabdij van de paters Norbertijnen. Genaast door de Franssen op het einde van de achttiende eeuw, is ze nadien meermaals in andere handen overgegaan.

Naar twee samenwonende zoons van genoemde Kamiel Van den Haute me vertelden, kocht hun vader in twee fazen het gekende Ter Schoordomein. Nadat het echtpaar Van den Haute - Böhne, ouders van Kamiel, de hoeve voor het eerst pachtten omstreeks 1887, kon zoon Kamiel het goed in eigendom verwerven in 1919, weliswaar in twee aankopen. De twee Brusselse dames Van 't Velt, nichten van mekaar, waren tot dan de eigenaars. Het geheel bedroeg toen bijna 40 ha.

Er waren, naast het grote hoevecomplex, nog goede weilanden en vruchtbare akkers en een mooie boomgaard en een visvijver. Destijds leidde een sierlijke eikendreef naar de hoeve, vanaf de Aalsterse Steenweg. De Van den Hautes waren van Aspelare afkomstig ; zoals de naam het laat vermoeden was grootmoeder Böhne van Duitse afkomst ; zij was inderdaad de dochter van een Duitse veearts.

Als de tijden ertoe geschikt waren bleven twee broers, zoons van Kamiel, samen om een groot deel van het bedrijf voort uit te baten.

Victor en Arthur huwden ook twee zussen, dochters van de toenmalige burgemeester van Neigem, Mr. De Buyst. Een ander deel werd door broer Henri (en echtgenote Wauters) overgenomen. Hiertoe was in 1934, nog door vader Kamiel, de naburige "Bieënhoeve" gebouwd, want Henri is er lange tijd een bekwaam imker geweest. Er was nog een meisje, Suzanne, die met Albert Van Lancker trouwde en naar Antwerpen trok.

Op de foto rondom de lijk-kist op het kerhof merken we die kinderen : v.l.n.r. Arthur, Victor, Henri en hun zwager A. Van Lancker. Dat zo'n uitvaart niet onopgemerkt voorbijging in de streek is duidelijk. Meerdere persverslagen maakten er uitvoerig melding van. We leren er boer Van den Haute uit kennen als een zeer bekwame, vooruitstrevende en sociale leidersfiguur, die zijn grote wijsheid en goedheid gul rondom zich verspreidde. Zelfs in oorlogstijd namen ze werkweigeraars op die zich op de hoeve schuil hielden voor de Duitse bezetters in 1944 en die ze zelfs nog goed betaalden voor hun gepresteerde arbeid.

Dat bij de open grafstede meerdere redevoeringen als laatste posthume hulde aan de geëerde werden uitgesproken is vanzelfsprekend want Kamiel was in vele landbouwmiddens gekend, actief werkzaam zijnde in beroepsverenigingen als "Redt U zelve", het Landbouwcomice van het kanton Ninove en andere bonden.

Het strekt de nabestaanden, nog allen in leven, echt tot eer dit mooi gebruik in ere te hebben gehouden. Het mag eerlijk getuigd : allen hebben op een waardige, degelijke wijze de voetsporen van hun uitmuntende ouders gevolgd, als bekwame vaklui en competente keurders op ontelbare jaarmarkten.

Achttien jaar nadien is zijn weduwe, Ida Asscherickx, hem in de eeuwigheid gaan vervoegen.

We danken de heren Victor en Arthur en hun dames, die zoveel jaren reeds wel en wee delen en die nu, dichtbij hun geliefde Ter Schoor, een welverdiende rustige levensavond genieten, om hun heel welwillende vertelling rondom deze gebeurtenis. Zij wezen ook gedankt voor het gebruik van de reportages, destijds gemaakt, en die zij ons zo bereidwillig ter beschikking stelden.

We moeten helaas vaststellen dat ook dit mooie gebruik al lang tot het verleden behoort.

E. HUYLEBROEK

HERBERGNAMEN IN GROOT-HAALTERT

Het gaat slecht met de cafés in Groot-Haaltert. Overal staan bordjes met "te huur", en in Heldergerm was de situatie een paar maanden geleden zo bar, dat er niet minder dan 7 cafés te huur of over te nemen stonden, en dit op een totaal van tien !

Dit feit bracht ons ertoe een kleine bijdrage te leveren over deze aloude (en niet onbelangrijke) "sociale instelling", en meer bepaald over hun naam. Wanneer we het echter over namen en naamkunde hebben begeven we ons op wetenschappelijk glad ijs, daar het verklaren ervan een echt specialistenwerk is. Daarom beperken wij ons tot het categoriseren van de cafénamen naar hun betekenis.

Als bron namen wij de "Gouden Gids", editie 1988-89, daar wij veronderstelden dat de meeste herbergen over telefoon beschikken en dus hierin vermeld zouden zijn. Algauw bleek echter dat dit helemaal niet het geval is. We zijn er ons dus terdege van bewust dat deze lijst helemaal niet volledig is en een aantal onvolkomenheden bevat. Voor onze eigen gemeente Heldergerm konden wij die er alvast uitzuiveren. Voor de andere gemeenten wachten wij op iemand die de handschoen opraapt om daar ook de lijst volledig te maken. De bekomen informatie blijft o.i. in elk geval waardevol, daar het toch gaat om namen die op een bepaald moment hebben bestaan en werden gebruikt.

Een poging tot indeling

Gezien het toch vrij beperkte aantal namen, kozen wij voor een indeling in een viertal categorieën. Hier en daar werd een poging ondernomen tot verklaring van de benoemingsmotieven. Deze blijken vaak sterk modegebonden te zijn en hangen ook af van het soort herberg dat de eigenaar ervan wenst te maken. Zo zal bvb een voetballokaal een andere benaming krijgen dan een taverne waar men rustig iets kan drinken en eventueel ook eten.

Wat eveneens niet te vermijden is, is dat cafés vaak van eigenaar en ook van naam veranderen. Zoals reeds in de inleiding aangehaald, is het dus beslist mogelijk dat tussen het verschijnen van de gids en vandaag er namen zijn bijgekomen, verdwenen of veranderd. Ook blijken een aantal adressen nog steeds op de oude benaming (van voor de fusie) te spreken.

Waar wij hiervan op de hoogte waren hebben wij de onjuiste informatie tussen haakjes gezet. Bijkomende informatie van onszelf is onderstreept.

1. Persoonsnamen

Ajuin (In de)	Bergstraat 6	Kerksken
waarschijnlijk was een van de vroegere bewoners een Aalstenaar (Ajuin als spotnaam)		
Christoffel	Stationsstraat 4	Haaltert
Voornaam van de bewoner of ook beschermheilige van de reiziger		
Gomaar	Nieuwstraat 7	Denderhoutem
Voornaam		
Korlick	Dorp 26	Kerksken
Familienaam van de vroegere bewoners		
Mia	Ninovestraat	Haaltert
Rembrandt	Eigenstraat 68 (Driesstraat 7)	Heldergem Heldergem <u>Heldergemstraat</u>
Rembrandt van Rijn : beroemd Nederlands schilder Waarschijnlijk wil men de associatie oproepen met een gezellig interieur		
Simonne	Jeruzalemstraat 8	Haaltert
Sinjorenhof	Geraardsbergse steenweg 42	Heldergem
Eerste bewoner was waarschijnlijk een Antwerpenaar Thans café 't Kofschip		
<u>Vondel (De)</u>	<u>Stationsstraat</u>	<u>Haaltert</u>
Joost Van den Vondel : beroemd Nederlands schrijver recent geopende taverne/restaurant (Vondel : eveneens losse brug over sloot)		

2. Plaatsnamen

Breda	Oud Dorp 38	Heldergem
Noordnederlandse stad		
Capri	Bergstraat 88 Heldergemstraat 40	Kerksken
Italiaanse stad		
Central	Stationsstraat 45	Haaltert
Waarschijnlijk naar het Centraal Station , een afstapplaats voor veel pendelaars		
<u>(Halt (De)</u>	<u>Heldergemstraat)</u>	<u>Heldergem</u>
Ligt op de hoek Heldergemstraat en Geraardsbergse Steenweg Halte voor 2 autobuslijnen		

Ninove	Dorpsstraat 32	Denderhoutem
Parking	Larestraat 6	Haaltert
Met de popularisering van de auto werd het hebben van een parking een belangrijk pluspunt. Deze naam komt vrij frequent voor		
Radar	Larestraat 7	Haaltert
St. Anna	Boeken(t)straat 2	Kerksken
genoemd naar de omliggende buurt St.-Anna		
Statie (De)	Stationsstraat 197	Haaltert
vlak bij het station		
Ter Groene Poorte	Bruulstraat 4	Haaltert
ingang via een grote groene poort		
Tower (The)	St.-Goriksplein	Haaltert
recente taverne (Engelse naam) in de nabijheid van de Haaltertse kerktoren		
Walput (De)	Bruulstraat 102	Haaltert
Witten Hoek (De)	Kerskendorp	Kerksken
Recent geopende herberg aan een bocht(hoek) van de Geraardsbergse Steenweg		

3. Sport en ontspanning

Duivenlokaal Eendracht Vondelen 23 Denderhoutem

Daar de duivensport heel populair is in onze streek zijn er heel wat duivenlokalen. Hetzelfde kan trouwens ook gezegd worden van de voetballokalen.

Olimpia	Huytstraat 41	Haaltert
Rally	(Driesstraat 7)	Heldergem
(<u>Swing</u>)	Oud dorp)	Heldergem

Genoemd naar de destijds populaire dans, thans leegstaand

Een aparte categorie zou kunnen gevormd worden door namen afkomstig uit televisieseries, daar dit medium een enorme invloed heeft gehad niet alleen op de ontspanningsbeleving van de mens, maar ook op de naam van zijn ontspanningslokaal. Een paar voorbeelden

Flinstones (The)	Pontweg 45	Haaltert
Genoemd naar een populaire tekenfilmserie		
Jordaches (De)	Bruulstraat 92	Haaltert
Naar een TV-serie		
Pink Panter (The)	Stationsstraat 10	Haaltert
Naar de beroemde komische detectivefilm.		
Ondertussen is de naam van deze instelling veranderd. Dit is		

typisch voor dit soort benamingen, daar de populariteit van zo'n tv-serie immers erg tijdelijk is. De huidige naam is Miss America, naar een elektronisch caféspel, waarbij men moet trachten ballen in genummerde gaten te krijgen.

4. Andere

Avalon	Driehoekstraat 103	Kerksken
(Bamboe	Kerkskendorp	Kerksken
Genoemd naar een houtsoort waarmee ook de binnenkant van de herberg was afgewerkt, thans verdwenen)		
Boemsadé	Bergstraat 92	Kerksken
Eekhoorn	(Stationsstraat 52)	Haaltert
Elegast	Bruulstraat	Haaltert
Hellegast : bekend Nederlands toneelwerk - Keizer Karel en de Hellegast (= duivel)		
Horlogeken ('t)	Kerkskendorp	Kerksken
Een vrij oude afspanning, een aantal jaren geleden omgebouwd tot een taverne		
Kofschip ('t)	Geraardsbergse steenweg	Heldergem
Genoemd naar de spellingsregel waarmee de verleden tijd van werkwoorden kan worden bepaald		
Modern	Kerkskendorp 15	Kerksken
Modern(e)	Hoek 18	Kerksken
Muizeken ('t)	Muisstraat 80	Haaltert
Oud Gemeentehuis	Heldergemstraat	Heldergem
Wijst op de vroegere (en huidige) sociale functie van de herberg : zij werd vaak gebruikt als vergaderlokaal, en zelfs als gemeentehuis.		
Oud Wiel	St.-Goriksplein	Haaltert
Postiljon	Stationsstraat	Haaltert
Postrijder - naast vroeger postgebouw		
(Romy bar	Driesstraat)	Heldergem
genoemd naar de brouwerij Roman. Toen het café van brouwerij veranderde, drong een naamsverandering zich dan ook op. De huidige naam is <u>Capri</u> (zie elders)		
Roxy	Driehoekstraat 68	Kerksken
Schuit (Het)	Oud dorp	Heldergem
Vrij recent café, zaal en restaurant, leegstaand		
Saloon-De Gunslinger	Achterstraat 40	Haaltert
Spieken ('t)	Terjodendries 12	Haaltert

HAALTERTSE BIJ- EN SPOTNAMEN (3)

DORP

Fortens	café "Het Fort"	Iliano
Braars		De Winne
Krol		Van Cauwenberg
Zjoukes	van Jacques	de Sadeleer
Teofenissens	Theofiel - Theofieles...	Coppens
Frinkettens	winkel van gleiswerk	Engels
Kapelle		De Schutter
Schëleschitter	keek wat scheel	" "
Poefmarie		
Paloeter		Vercruyssen
Tippen	grote schoenen	
Savoëë		
Labroek		Verlee
Tetjes		
De Maagd		Coppens
Miskejonk		

HOUTMARKT en omgeving

De Langen		Vanden Broeck
Koekoek		
Brit		Roelant
Bommes		Scheerlinck
Verdoeft		
Lekes		De Vadder
Zjang Vis	visleurder	
Weefken		Meganck
Maskes		
Noosjens	van Ignace	
Smouërs		Scheerlinck
Botvinkes	kwekers van vinken	De Haeck
Rotten Dokter		De Saedeleer

Margarine		De Saedeleer
Mance Patee		De Saedeleer
Mezèf	van Maria-Jozefa	
Sjikker	Sjiekte	De Schrijver
Veirkes		Vander Straeten
Moët		Brewee
Bennekenoetj		Van Landuyt
Manensat		
Sjoelepatat		
Piejes		Ceulebrouck
Knabbernouëken	slachter	
Mie Cèng	stoeltjeszetster	Braem
Scharta		
Fèllens	van Felix	Goens
Pieneken		
Klesjens		Elaut
Zjefke Post		Scheerlinck

WINDMOLENSTRAAT en omgeving

Tistjes		
Avidiaas		Lauwereys
Verboët		De Smet
Clippelèjers		Coppens
Siskolens	kolenhandelaar	De Schrijver
Piejekes	van Petrus (Pieje)	Scheerlinck
Zjevenissens	van Jozef-Zjef	Vande Weghe
Pintj	café "De Pint"	Scheerlinck
Mooie Molen		
Mandissens	van Amand	Deleenheer
Goeie Tien		
Pakes	van De Pauw-De Pa-Pakes	De Pauw
Mazjoor	militair	
Loers		De Smet
Toetjes		Van Nieuwenborg
Bak		" "
Merremitjen		
Ledder		

Pitjedie		
Zjef Kip		Vande Weghe
Eirtefong	erwtenleurder	V.D.Stocht
Scheet		
Pèjken		Brusselman
Flikker		

ACHTERSTRAAT en omgeving

Lievevraken		
Dokaas	van Judoca	
Bokkes	kweekte bokken	Grootvriendt
Matras	matrassenmaker	De Backer
Blik		Van Impe
Baronges	café "De Baron"	De Meyer
Soeëke Verzichtig		Wijnant
Felissens	van Felix	Meganck
Wiezekes	van Louise	Van Cauwenberg
Minister		
Poep		Mallefroy
Loërekes	afkomstig van Laarne	
Konentjen		
Koetj		Dooremont
Vaderkes	café "'t Vaderland"	Herreman
Veskotjes	droegen dezelfde voorschoten	
Legenèjers Marie		
Hoerelên		
Klein Doktorken		Muylaert

G. Redant (vervolgt)